

I. Бабенко

*- Викладач кафедри практики мовлення та інформаційних технологій
Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов*

УДК 376. 54. (73)

ТЕСТУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ КІЛЬКІСНИХ ЗАСОБІВ ОЦІНЮВАННЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ В США

У статті подається аналіз тестів для визначення обдарованості в педагогічній практиці США. Автором наведені засоби оцінювання обдарованих дітей у США, проаналізовано державні документи та офіційні дані.

Ключові слова: *етапи оцінювання, обдарованість, тестування, тести інтелекту.*

И. Бабенко

- Преподаватель кафедры практики речи и информационных технологий Горловского государственного педагогического института иностранных языков

УДК 376. 54. (73)

ТЕСТУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ КІЛЬКІСНИХ ЗАСОБІВ ОЦІНЮВАННЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ В США

В статье представляется анализ тестов на определение одаренности в педагогической практике США. Автором представлены методы оценивания в процессе выявления одаренных детей в США, проанализированы государственные документы и официальные данные.

Ключевые слова: *этапы оценивания, одаренность, тестирование, тесты интеллекта.*

I. Babenko

- Instructor of the chair of speech practice and information technologies

Horlivka state pedagogical institute for foreign languages

УДК 376. 54. (73)

**TESTS AS ONE OF THE MEANS OF QUANTITATIVE
ASSESSMENTS OF GIFTED CHILDREN IN THE USA**

The paper gives the analysis of test on identification of giftedness in the USA pedagogical experience. The author highlights the means of assessments of gifted children in the USA, gives the analysis of the state documentation and official data.

Keywords: *giftedness, phases of assessment, intelligence tests.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Система тестів на виявлення обдарованості в США розроблялась ще з минулого століття. Багато вчених, як психологів, так і педагогів, таких як Дж. Гілфорд, П. Торренс, Дж. Рензулі та інші, порушували в своїх дослідженнях проблеми діагностики, навчання та розвитку обдарованих дітей. Питання відбору обдарованих дітей не може бути вирішене за допомогою навіть найповніших методик, якщо немає повного розуміння, що саме відрізняє обдарованих дітей від всіх інших, і як можна виявити цю різницю. Тестування на виявлення обдарованості є одним з чинників процесу відбору обдарованих дітей в США.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета цієї проблеми - розглянути види тестів для виявлення обдарованості та визначити основні шляхи оцінювання обдарованих дітей у США.

У контексті досліджуваної проблеми **актуальність статті** полягає у розгляді процесу відбору обдарованих дітей США, з огляду на доцільність

використання позитивних аспектів іноземного досвіду у цій сфері в Україні. Запозичення американського досвіду сприятиме вдосконаленню української системи надання соціально – педагогічної підтримки обдарованим учням.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Оцінювання містить як *кількісні засоби*, такі як досягнення, схильність, та тести інтелекту; так і *якісні*, такі як портфоліо, інтерв'ю та спостереження. Кількісні засоби визначають кількість учнів, а якісні описують їх переваги [4]. При виборі кількісних або якісних засобів оцінювання комісія повинна спиратись на наступні питання [3]:

1. *Який вік оцінювання?* Вік оцінювання базується на даті, коли дані було зібрано. Оцінювання, якому більш 12 років, не може бути використане з причини зміни демографічних показників в США.
2. *Яка мета оцінювання?* Оцінювання повинно відповідати сфері обдарованості, виявленню обдарованих та талановитих учнів, та програмам. Наприклад, тест на досягнення не буде відповідати оцінюванню обдарованого учня, який талановитий у виконавчому мистецтві. І навпаки, художньо талановитий учень показує свої найкращі роботи в своєму портфоліо.
3. *Чи відповідає оцінювання меті?* Технічне керівництво повинне забезпечувати мотивацію студентів, що дає змогу показати, як оцінювання аналізує сферу обдарованості, як добре воно відповідає іншим схожим оцінюванням, та як добре воно прогнозує склад груп для обдарованих учнів. З метою виявлення, з'явиться необхідність дізнатись чи спроможне оцінювання відрізнити обдарованих учнів від тих, хто не є такими, залежно від сфер інтересу.

4. *Чи не є оцінювання упередженим?* Упередження може втрутитись в процес виявлення на різних його етапах. Претенденти можуть мати негативне ставлення з боку певних груп учнів, несумісні визначення, або тести, які несправедливі щодо студента, який за походженням з нижчого шару суспільства або має лінгвістично відмінну освіту [1; 5]. Чесність тесту може бути покращено декількома способами: а) беручи норми, які б відповідали більшості груп; б) обмеження мовних вимоги до учнів, які мали іншу мовну освіту (наприклад, використання невербального оцінювання); в) перевірка кожного пункту з експертами.
5. *Чи є оцінювання надійним?* Технічне керівництво забезпечує надійність учням для того, щоб продемонструвати, що оцінювання послідовне у визначенні сфери, послідовне в часі, та послідовне у визначенні спостерігача. Надійність це є важливим поняттям як для кількісного, так і для якісного оцінювання. Саме тому ті, хто оцінює та робить висновки, навчаються гарантувати послідовність як для учнів, так і для всієї школи.
6. *Чи відповідають норми державним даним та чи враховуються кількість населення району, в якому розташована школа?* Для нормативно-відповідних тестів виникає потреба забезпечення таблиці, яка б демонструвала відсоток учнів в кожній нормативній групі (наприклад, чоловічої та жіночої статі) та показувала як ці відсотки відповідають державним даним. Якщо дані школи значно відрізняються від державних, районне керівництво освіти може їх порівняти з їх місцевими нормами.
7. *Які види оцінок забезпечують тестування?* Тестування надає різноманітні оцінки, включаючи неопрацьовані оцінки, відсоткові відношення, оцінки відповідно до класу, та стандартні оцінки.

При використанні численних оцінювань, стандартні оцінки є невід'ємними для порівняння.

8. *Як проводиться оцінювання?* Якщо тест треба використовувати для оцінювання великої кількості учнів, керівник може застосувати груповий тест. Якщо учнів розглядають з позиції їх результативності, підходящим є індивідуальне або групове проведення тесту. Іншим важливим аспектом є ступінь освіти, який є необхідним для керівника оцінювання. Наприклад, тільки шкільний психолог може проводити деякі тести, такі як Шкала розумових здібностей для дітей Векслера (WISC – VI). Деякі якісні оцінювання, такі як портфоліо, вимагають від керівників більшого професійного розвитку. В будь-якому випадку, всі, хто є залученим в проведення оцінювання, повинні мати освіту та повинні бути обізнаними відповідно до Американської Психологічної Асоціації Керівників.

Змістовний розгляд кожного з наведених вище аспектів дозволяє нам вважати, що при підборі засобів, комітет з виявлення обдарованості бере до уваги як кількісні так і якісні оцінювання, які відповідають певній сфері обдарованості. Багаточислені оцінювання забезпечують більш широкий та більш ефективний аспект, який може бути досягнутий різними способами. Такі оцінювання ретельно відібрані комітетом з виявлення обдарованості.

Важливим є ідентифікація обдарованості, що містить стандартні тести, які складаються з певних задач, що пропонуються учневі для вирішення. Визначення учня обдарованим залежить від того, на скільки успішно він знайде рішення задачі. Але виникає інша проблема. З одного боку, відмінності виникають при такому підході, що дозволяє з більшою або меншою довірою судити про рівень розвитку обдарованості у учня. З іншого, вбачається відносність таких мір та брак їх достовірності. Певні

труднощі виникають при вимірюванні креативності, оскільки при використанні таких тестів результати досліджень виявляються менш достовірними [2].

Що стосується прогнозування обдарованості, то при використанні тестів передбачається такий розвиток обдарованості: творча обдарованість (креативність) у більшості людей з віком спадає, тоді як інтелект у тієї ж більшості в процесі вікового розвитку підвищується. Американський психолог Л. Термен порівнював тести з градусником, за допомогою якого можна поміряти температуру в даний конкретний момент, але неможна передбачити, яка температура буде у дитини через місяць і тим більше через рік [7].

Говорячи про тестування, як про один з методів виявлення обдарованості, вважаємо за потрібне зупинитись на цьому питанні більш детально.

Проблема тестування обдарованих дітей має довготривалу історію. Ще з самого початку досліджень обдарованості сформувалась думка про те, що високий інтелект є головним її (обдарованості) визначенням. Це сприяло подальшому розвитку стійких стереотипів про обдарованих дітей. Навіть сьогодні, після спростувань результатів великої кількості досліджень, ці стереотипи й досі мають місце. Вважається, що причиною цього є відсутність єдиного визначення інтелекту. Численні концепції інтелекту (про які мова йшла в першому розділі даної роботи) дають визначення та поєднують в систему всі аспекти, але, треба відмітити, що це ще не призвело до створення універсальної теорії.

Тести інтелекту виокремлюються з-поміж інших тестів на виявлення обдарованості. Такі тести завжди пов'язують зі шкалою розумового розвитку Стенфорд – Біне, яка являла собою перероблену шкалу Біне – Сімона, створена для виявлення дітей, які не здатні навчатись в

звичайних школах. В шкалі Стенфорд – Біне результати тестування виражались єдиним кількісним показником, який був введений В. Штерном, та який отримав назву коефіцієнта інтелектуальності IQ (Intelligence Quotient) [7]. Цей показник вираховувався за допомогою поділу розумового віку – РВ на хронологічний вік – ХВ та помноження результату на 100, тобто $IQ = \frac{РВ}{ХВ} \times 100$. При цьому розумовий вік визначається за тим, що дитина реально вміє робити (кількість виконаних ним завдань тесту), а хронологічний – по тому, що звичайно можуть робити діти цього віку (середня кількість виконуваних ними завдань тесту).

В контексті дослідження тестів інтелекту, вважаємо більш докладно розглянути відомі дослідження американських психологів Стенфордського університету під керівництвом Л. Термена, розпочаті у 1920х рр. [6; 7].

Л. Термен переклав, адаптував та використав тести Стенфорд – Біне як базу для своїх досліджень. Цим він визначив початок сучасного “розвитку обдарованості” (“gifted movement”) в США, започаткувавши вивчення умов, які визначають успіх обдарованих дітей в дорослому житті. В своїх роботах, одночасно привертаючи увагу до обдарованих дітей та розвіюючи багато негативних міфів про них, він надав поштовх для подальшого розвитку визначення інтелекту. Це дослідження мало велике значення, бо було першим широкомасштабним довгостроковим проектом. Результати цього дослідження показали, що діти з високим рівнем IQ можуть досягти суттєвих успіхів в дорослому житті, ніж їх однолітки з низькими інтелектуальними показниками.

Окрім інтелектуальних тестів, існують ще й **тести креативності**. Вони спрямовані на визначення творчих здібностей. На практиці тести креативності базуються за тим же принципом, що й інтелектуальні. Найбільш відомими є тести П. Торренса та Дж. Гілфорда.

Що стосується **тестів на образне творче мислення П. Торренса**, які були створені в 1966 році, то треба відмітити, що вони є невербальними та призначені для діагностики таких параметрів мислення, як *продуктивність, оригінальність, гнучкість мислення, швидкість, точність* та *уява*, у дітей віком від 5 років і старше. Тестами передбачається виконання таких завдань, як конструювання картин (на основі паралельних ліній або круга для створення зображення). Тест Торренса передбачає також діагностику таких характеристик, як вміння задавати інформативні питання, встановлювати можливі причини та наслідки стосовно ситуації, які зображені на картинках, пропонувати оригінальні засоби застосування звичайних предметів, задавати нестандартні питання з приводу добре знайомого предмету, будувати припущення [9]. В своїх тестах П. Торренс акцентує увагу на результати, а не на процес творчого мислення. Проте в цих тестах зміст творчого процесу та час рішення тесту були обмежені. Найбільше, що можливо отримати завдяки цим тестам, це виявити швидкість та гнучкість асоціацій та ступінь дотепності.

Ще один тест на виявлення творчих здібностей в дії був розроблений П. Торренсом у 1980 році. Завдання цього тесту складені таким чином, щоб дати дитині можливість проявити свої творчі здібності в процесі вільного пересування в якомусь приміщенні. Показниками творчості виступають легкість, гнучкість, точність та оригінальність мислення. [8]

Аналіз літератури свідчить, що дослідники вважають основним недоліком тестів на креативність те, що в них не враховуються особистісні фактори. Тим не менш тестування творчих здібностей дуже широко використовується в Америці та є одним з варіантів пошуку обдарованих дітей задля їх подальшого навчання та розвитку їх здібностей.

Окрім тестів на визначення інтелектуальних та творчих здібностей учнів існує ще одна група тестів – **тести досягнень**. Вони спрямовані на

оцінку успішності володіння певними знаннями, навіть окремими розділами навчальних дисциплін. Такі тести відрізняються від двох попередніх тим, що з їх допомогою вивчають успішність володіння певним навчальним матеріалом, вони спрямовані головним чином на виявлення передумов тих чи інших видів діяльності та допомагають підібрати профіль навчання, який підходить учневі, ефективні програми, підручники та методи навчання.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, тести на визначення обдарованості стали та залишаються основними у встановленні обдарованості та у відборі учнів. Але постає проблема того, що в інтерпретуванні результатів тестувань суттєву роль відіграє теоретична основа того чи іншого тесту, співвідношення методичних позицій дослідження з базовою моделлю тесту. Ігнорування цієї проблеми робить менш ефективними результати тестувань та призводить до некоректної інтерпретації.

Тести – це лише один з джерел відомостей, необхідних для прийняття рішень людьми. Ці рішення будуть більш правильними, якщо більше джерел інформації про дитину буде використано. Навіть найкращі тести не можуть гарантувати того, що жодної помилки не буде допущено. Оскільки використання тільки результатів тестування задля виявлення обдарованих учнів недостатньо, дослідники використовують разом з ними дані спостережень, а також опитування батьків та вчителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Frasier M. M. Multiple criteria: The mandate and the challenge / Frasier M. M. // Roper Review. – N 20. – 1997. – P. 2 – 4.
2. Johnsen S. K. Identifying gifted students. A step-by-step guide. / Johnsen S.K. – Waco, TX: Prufrock Press, 2005.

3. Jolly J. L. Technical information regarding assessment // Identifying gifted students: A practical guide / Eds. Johnsen S. K. / Jolly J. L. – Waco, TX: Prufrock Press, 2004. – P. 51 – 105.
4. Keyser D. Test critiques. / Keyser D., Sweetland R. – Volumes I – XI. – Austin, TX: PRO-ED – 2004.
5. Ryser G. R. Scales for identifying gifted students / Ryser G. R., McConnell K. / Waco, TX: Prufrock Press, 2004.
6. Terman L.M. Genetic Studies o Genius (Vol. I). Mental and physical traits of a thousand gifted children. / Terman L. M. – Palo Alto, CA: Stanford University Press.
7. Terman L. M. Mental and physical traits of a thousand gifted children. Genetic studies of genius. Vol. I /– Stanford, CA: Stanford University Press, 1925. – 52 p.
8. Torrance E. P. The role of creativity identification of the gifted and talented / Torrance E. P // Gifted Child Quarterly. – Vols. 2 and 10, 1984. – P. 153 – 156.
9. Torrance E.P. The Torrance test of creative thinking: norm-technical manual / Torrance E.P. – Bensenville, J.L.: Scholastic testing service. Inc., 1974.

Информационная карта участника:

Фамилия Бабенко

Имя Инесса

Отчество Евгеньевна

Ученая степень, звание _____

Должность преподаватель

Организация ГППИИЯ

Домашний адрес и ли адрес высылки сборника 84510 Украина, Донецка обл, г. Артемовск, ул. Юбилейная, д.81, кв.20.

Телефон (факс) 095 349 26 24

Электронный адрес inessa-27@bk.ru

Ориентировочное название секции Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу дитини на ранніх етапах соціалізації.